

Bryssel den 5.5.2021
COM(2021) 350 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**Uppdatering av industristrategin 2020:
en starkare inre marknad för EU:s återhämtning**

{SWD(2021) 351 final} - {SWD(2021) 352 final} - {SWD(2021) 353 final}

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

**Uppdatering av industristrategin 2020:
en starkare inre marknad för EU:s återhämtning**

1. BEHOV AV UPPDATERING: NYA UTMANINGAR, BESTÅENDE PRIORITERINGAR

Den 10 mars 2020 lade kommissionen fram *En ny industristrategi för EU*¹. Den presenterade en plan för hur EU:s världsledande industri kan ta ledningen i den gröna och digitala omställningen och stärka konkurrenskraften, med utgångspunkt i starka traditioner, företag och invånare. Kommissionen lade fram en ny politisk hållning för att nå resultat som går ut på att bättre sammanfoga alla aktörers behov och det stöd de får inom alla värdekedjor och industriella ekosystem². Som komplement till detta framhövdes de grundläggande principerna för industrin – innovation, konkurrens och en stark och välfungerande inre marknad – i kombination med stärkt global konkurrenskraft genom öppna marknader där lika villkor råder.

Dagen efter att industristrategin lades fram tillkännagav Världshälsoorganisationen att covid-19 var en pandemi. De nedstängningar och ekonomiska avmattningar som följde påverkade samhällena och ekonomierna i EU liksom industrierna och företagen. Både kommissionen och andra agerade snabbt för att ta itu med konsekvenserna för EU:s företag och för att garantera fri rörlighet för varor, arbetstagare och tjänster, bland annat genom gröna körfält. Nödåtgärder om skatteregler, statligt stöd och arbetstidsförkortning³ hjälpte till att stödja de hårdast drabbade branscherna och arbetstagarna och mildrade effekterna för företag, inklusive små och medelstora företag. Den europeiska pelaren för sociala rättigheter har fortsatt att vara EU:s och medlemsstaternas ledstjärna i satsningarna på att mildra de sociala konsekvenserna.

Under den här perioden bevittnade vi EU-industrins motståndskraft, uppfinningsrikedom och anpassningsförmåga, men vi utsattes också för nya problem och gamla beroenden liksom socioekonomiska och regionala ojämlikheter som behöver åtgärdas. Krisen avslöjade hur globala värdekedjor är beroende av varandra och hur värdefullt det är med en globalt integrerad inre marknad. Den visade också att omställningen till en renare, mer digital och mer motståndskraftig ekonomisk och industriell modell måste gå snabbare för att upprätthålla och stärka EU:s satsning på hållbar konkurrenskraft. Det är därför som kommissionens

¹ COM(2020) 102 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0102>. I det industripolitiska paketet 2020 finns också en särskild strategi för små och medelstora företag (COM(2020) 103 final) och särskilda åtgärder mot hinder för en välfungerande inre marknad och för bättre efterlevnad av de gemensamma reglerna, COM(2020) 93 final och COM(2020) 94 final.

² I årsrapporten om den inre marknaden 2021 (SWD(2021) 351) räknas med följande 14 industriella ekosystem: 1. Rymd- och försvarsindustrin, 2. Livsmedel, 3. Bygg och anläggning, 4. Kulturella och kreativa näringar, 5. Digital teknik, 6. Elektronik, 7. Energiintensiva industrier, 8. Förnybar energi, 9. Hälsa, 10. Mobilitet – transport – fordon. 11. Närhet, social ekonomi, civilskydd, 12. Detaljhandel, 13. Textilier, 14. Turism. Fler ekosystem och avgränsningen av dem kan anpassas i dialog med de berörda parterna och i takt med att förhållandena förändras.

³Bland annat utnyttjande av den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten, den tillfälliga ramen för statligt stöd till ekonomin under covid-19-pandemin, det europeiska instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation (Sure) och investeringsinitiativet mot coroneffekter.

ordförande Ursula von der Leyen i sitt tal om tillståndet i Europeiska unionen aviserade en uppdatering av EU:s industristrategi för dra lärdom av krisen, stärka vår ekonomiska motståndskraft och påskynda den gröna och digitala omställningen och samtidigt bevara gamla jobb och skapa nya.

Utgångspunkten för den här uppdateringen är det senaste årets verkliga inverkan på ekonomin och industrin i EU. En preliminär analys och behovsbedömning låg till grund för EU:s återhämtningsplan NextGenerationEU⁴, som tillsammans med den fleråriga budgetramen 2021–2027 ska ge ett rekordstort ekonomiskt stöd till allmänheten och näringslivet i EU. Hur man än mäter det är läget kärvt: en nedgång på 6,3 % i EU:s ekonomi under 2020 förenat med stora förluster av omsättning och en minskning av antalet arbetstillfällen och av investeringarna.

Ett år senare finns det vissa måttliga tecken på förbättringar⁵, och EU:s ekonomi spås återhämta sig starkt 2021 och 2022. Utsikterna till en snabb återhämtning i världshandeln har också förbättrats, och att ta vara på dessa handelsmöjligheter på bästa sätt blir en viktig del av återhämtningen för företag i hela EU. Den fortsatta nedgången i de kortfristiga privata investeringsplanerna och det ökande antalet livskraftiga företag som står inför allvarliga likviditetsproblem tyder dock på att återhämtningen kräver tid och fortsatt stöd.

För att skräddarsy stödet utgår kommissionen från den ekosystembaserade strategi som skisserades i fjolårets industristrategi. Som en del av den första årsrapporten om den inre marknaden⁶ utpekades fjorton industriella ekosystem, och deras behov och utmaningar har analyserats. Det framgår att krisens effekter och utsikterna till återhämtning och återvunnen konkurrenskraft varierar avsevärt. Turismen drabbades hårdast, och textil, mobilitet och kultur står inför en långsammare och mer ojämn återhämtning, men det digitala ekosystemets omsättning ökade under krisen. De mindre företagen fortsätter att vara sårbarare: omkring 60 % av dem uppgav att omsättningen minskade det andra halvåret 2020⁷.

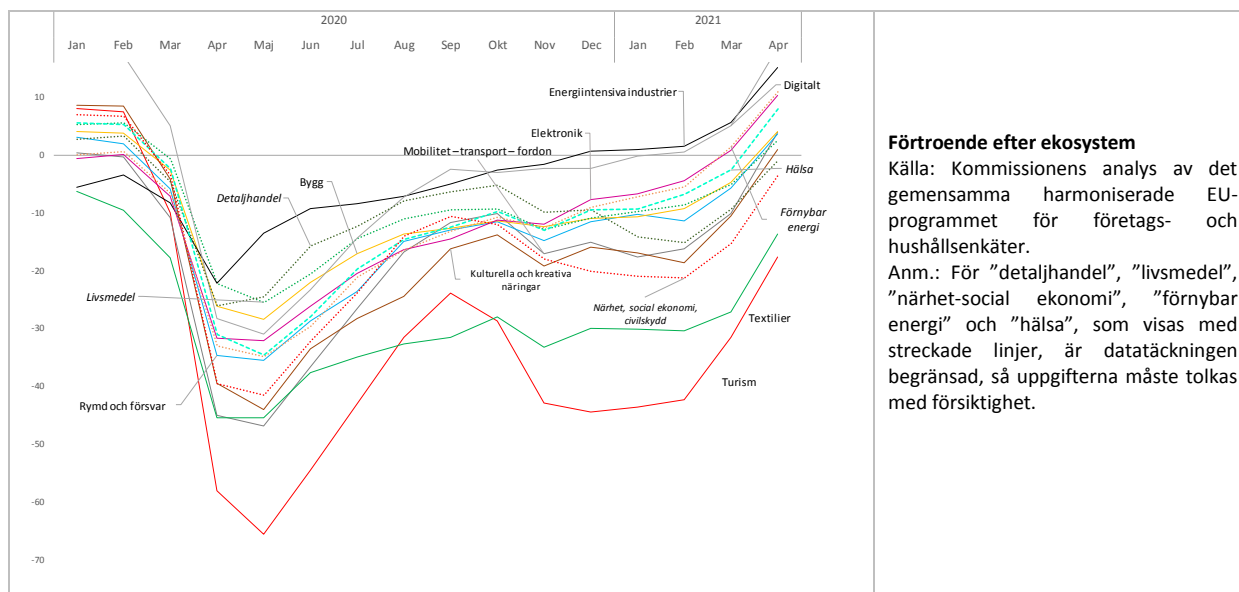
Kvinnor, unga och låginkomsttagare har drabbats särskilt hårt av krisen, bland annat eftersom de utgör en stor del av arbetstagarna i de hårdast drabbade branscherna. Kommissionen ägnar särskild uppmärksamhet åt lika rättigheter och möjligheter till en återhämtning för alla i alla branscher. En av EU:s främsta tillgångar är dess människor, och samtidigt som man tar itu med kompetensluckor och ojämlikhet bör EU bygga vidare på alla starka sidor hos EU:s begåvade, välutbildade och nyskapande arbetstagare och företagare som en drivkraft för innovation och konkurrenskraft.

⁴ COM(2020) 456 final.

⁵ SWD(2021) 351, Årsrapport om den inre marknaden 2021.

⁶ SWD(2021) 351, Årsrapport om den inre marknaden 2021.

⁷ Europeiska kommissionen och Europeiska centralbanken (november 2020), *Survey on the access to finance of enterprises (SAFE)*.

Figur 1: Förtroende efter ekosystem

Den här analysen och våra erfarenheter av krisen visar att principerna, prioriteringarna och åtgärderna i EU:s industristrategi fortfarande gäller. Behovet av att stärka EU:s öppna strategiska oberoende och det nya partnerskapsupplägget med industrin och likasinnade partner i världen är ännu större än för ett år sedan. Vi måste fortsätta att fokusera på de grundläggande principer som utarbetades för ett år sedan och omsätta det i praktiken för att göra det möjligt för industrin att påskynda och leda omställningen.

Den här uppdateringen ersätter inte industristrategin från 2020 och slutför inte heller de processer som inleddes genom den: en stor del av arbetet pågår fortfarande och kräver hängivna ansträngningar. Detta är i stället en partiell uppdatering som fokuserar på vad som behöver göras mer och vilka lärdomar som kan dras. Här bedöms var vår inre marknad har satts på prov och ansträngts, och det finns förslag på åtgärder för att stärka den inre marknadens resiliens och funktionssätt. Dessutom finns skräddarsydda bedömningar av behoven i de enskilda industriekosystemen och av hur marknadsaktörerna kan samarbeta på bästa sätt. Kommissionen tar också upp ett antal strategiska beroenden och kapaciteter och föreslår åtgärder för att åtgärda och minska dem. Den här uppdateringen är ett svar på uppmaningarna från Europeiska rådet⁸, Europaparlamentet⁹, medlemsstaterna¹⁰ och andra berörda parter att analysera krisens effekter på vår politik och erbjuda de lösningar som behövs.

Tre arbetsdokument från kommissionens avdelningar åtföljer det här meddelandet. De bygger på vissa tidiga resultat av industristrategin 2020 och utgör det analytiska underlaget för svaren på de här uppmaningarna:

- Den första utgåvan av **årsrapporten om den inre marknaden**¹¹ handlar om krisens effekter på den inre marknaden, framsteg som gjorts med hinder och åtgärderna i 2020

⁸ Europeiska rådets slutsatser 1–2 oktober 2020, EUCO 13/20.

⁹ Europaparlamentets resolution av den 25 november 2020 om en ny industristrategi för Europa, 2020/2076(INI).

¹⁰ Rådets (konkurrenskraft) slutsatser av den 11 september 2020, 16 november 2020.

¹¹ SWD(2021) 351, årsrapporten om den inre marknaden 2021.

års industripaket, en analys av de 14 industriella ekosystemen och en uppsättning resultatindikatorer.

- En preliminär analys av **EU:s strategiska beroenden¹² och kapacitet** med en grundlig genomgång av några strategiska tekniska och industriella områden.
- Ett exempel på en central industrisektor, med utmaningar och möjligheter för industrin och EU:s politiska verktygslåda: **Konkurrenskraftigt och rent europeiskt stål** till stöd för den gröna och digitala omställningen.

2. LÄRDOMAR FÖR EN SNABBARE OMSTÄLLNING

EU har många starka sidor att utgå från och mycket att lära av den påfrestande tid vi nu upplever. Det senaste året har vi sett den inre marknads motståndskraft och de bästa sidorna av industrin. Med utgångspunkt i spetskompetensen i biovetenskap har EU lett den globala utvecklingen och produktionen av covid-19-vacciner, särskilt tack vare EU:s vaccinstrategi och EU:s stöd för att öka industrikapaciteten. Vi har sett företag ställa om produktionen för att tillgodose akuta behov, bland annat av personlig skyddsutrustning, handsprit och vaccinproduktion. Andra företag ställde om till e-handel över en natt eller använde digitala verktyg för att hitta nya leverantörer eller leveranskedjor. Trots en betydande minskning av efterfrågan på energi och konsekvenser för kritiska energioveratorer anpassade den inre energimarknaden sig väl och utan avbrott i energiförsörjningen¹³.

Detta var dock inte genomförbart för alla. Nedstängningen tvingade många företag att göra halt, gränserna stängdes, leveranskedjorna avbröts, efterfrågan stördes och arbetstagare och tjänsteleverantörer kunde inte längre förflytta sig i Europa. När lastbilarna stannade vid EU:s inre gränser visade det sig snabbt hur integrerad tillverkning och ekonomi är i dagens EU. Hinder för det fria flödet av varor, tjänster och personer ruskade om värdekedjorna och näringsverksamheten, undergrävde den europeiska solidariteten och hindrade ett samordnat svar på krisen. Leveranser fastnade vid gränserna, priserna på flygfrakt ökade på grund av att flygplanen satt fast på marken och obalanserna i handelsflödena ledde till containerbrist i sjöfarten.

Några viktiga lärdomar kan dras redan nu.

För det första visade krisen hur **viktigt det är att upprätthålla den fria rörligheten för personer, varor, tjänster och kapital på den inre marknaden** och att samarbeta för att stärka den inre marknads störningstålighet. Gränskontroller och osamordnade nationella eller regionala restriktioner samt åtgärder för att begränsa den fria rörligheten för personer, som ofta ändrades, förvärrade osäkerheten och gjorde det dyrare att följa reglerna, vilket orsakade allvarliga förseningar och stora störningar i leveranskedjorna i många industriella ekosystem. Gröna körfält och andra tillfälliga EU-åtgärder¹⁴ minskade avsevärt de skadliga konsekvenserna av ensidiga och osamordnade nationella åtgärder på den inre marknaden som helhet. Den **fria rörligheten för tjänster** påverkades också kraftigt, bland annat genom påtvingade tillfälliga stängningar av icke väsentliga företag, reserestriktioner och oklarhet om vilka regler som gällde för resor över gränserna. Detta ledde i sin tur till svårigheter för gränsarbetstagare och brist på

¹²Ett svar på Europeiska rådets uppmaning den 2 oktober 2020 om att kartlägga strategiska beroenden, särskilt i de känsligaste industriella ekosystemen, och föreslå åtgärder för att minska beroendet

¹³ SWD(2020) 104, *Energy security: good practices to address pandemic risks*.

¹⁴ Kommissionens och rådets rekommendationer om en gemensam samordnad strategi när det gäller reserestriktioner.

skördarbetare, för att bara ta några exempel. Den inre marknaden i EU är beroende av en mycket rörlig och lättillgänglig arbetskraft.

För det andra ledde dessa situationer till allmän insikt om behovet av att **analysera och åtgärda strategiska beroenden, både tekniska och industriella**. EU och dess handelspartner får ökad motståndskraft om världsmarknaderna är öppna och integrerade i globala värdekedjor, vilket bidrar till att absorbera chocker och driva på återhämtningen¹⁵. Covid-19-pandemin visade att störningar av de globala värdekedjorna kan påverka viktiga produkter och insatsvaror, till exempel medicinska förnödenheter, som är särskilt kritiska för samhället och EU:s ekonomi. En av de viktigaste lärdomarna av krisen är att vi behöver en bättre bild av EU nuvarande och eventuella framtida strategiska beroenden. Detta kan sedan utgöra grunden för att ta fram faktabaserade, proportionerliga och riktade politiska åtgärder för att åtgärda strategiska beroenden och samtidigt slå vakt om EU:s öppna, konkurrenskraftiga och handelsbaserade ekonomi. EU kommer att fortsätta att visa sin preferens för internationellt samarbete och internationell dialog, men också sin beredvillighet att bekämpa orent spel och utländska subventioner som undergräver lika villkor på den inre marknaden.

Slutligen visade detta unika år att de **ekonomiska argumenten för den gröna och digitala omställningen är starkare än någonsin**. På medellång sikt kommer all näringsverksamhet att behöva bli hållbar, och att många traditionella mönster stjälpes över ända av covid-19 kommer att bryta gamla vanor och därigenom påskynda den gröna omställningen. Insatser för trygg och tillräcklig tillgång till ren energi till konkurrenskraftiga priser på hela den inre marknaden har central betydelse för att EU:s industriella styrka under omställningen. Kvalificerad arbetskraft är avgörande för en framgångsrik omställning, för den europeiska industrins konkurrenskraft och för arbetstillfällena av hög kvalitet. Digitaliseringen har fått strategisk betydelse för avbrottsfri verksamhet och har i grunden förändrat hur näringsverksamhet bedrivs. Ekonomier, företag och anställda riskerar att hamna efter i takt med att omställningen går allt snabbare. Digitala och gröna affärsmodeller och digital och grön teknik har gett företag som redan tagit till sig omställningen ett försprång framför dem som inte gjort det, och de företag som driver omställningen kommer att fortsätta att ha vinnarläge. Konsumenternas ökade medvetenhet om och efterfrågan på denna omställning är också en möjlighet som måste tas till vara.

Beredskapen för förändringar är god. Vårt mål är fortfarande konkurrenskraftig hållbarhet som möjliggörs av ny, ofta digital teknik och digitala tjänster. Företagen vet bäst hur de ska bli konkurrenskraftiga och ledande i sin bransch och hitta lösningar på sina utmaningar. Vid behov bör vår industripolitik då gynnas av **flexibla former av offentlig-privata partnerskap** och nya **sätt att samarbeta** mellan den privata och den offentliga sektorn för att påskynda genomförandet av innovativa lösningar som annars inte skulle bli av. För en omställning där alla kan vara med blir en välfungerande dialog mellan arbetsmarknadens parter avgörande.

¹⁵ OECD:s analys bekräftar att globala värdekedjor inte bara maximerar den ekonomiska effektiviteten utan också att resilienta leveranskedjor är avgörande i kriser eftersom de kan absorbera chocker, erbjuder anpassningsmöjligheter och påskyndar återhämtningen. Se *Shocks, risks and global value chains: insights from the OECD METRO model*, juni 2020.

Övervakning av industritendenser och konkurrenskraft

I årsrapporten om den inre marknaden fastställs resultatindikatorer, baserade på allmänt tillgängliga datakällor, för att analysera den ekonomiska utvecklingen och övervaka de framsteg som gjorts, med fokus på konkurrenskraft, integration på den inre marknaden, små och medelstora företag, den gröna och digitala omställningen samt ekonomisk resiliens. Resultatindikatorerna ger också en prognos baserad på investeringar och en förtroendeindikator och en översikt över EU-ekonomins resultat, jämfört med andra länder i världen, och en analys av de industriella ekosystemens särdrag. Analysen av dessa indikatorer, som kommissionen tänker utföra med jämna mellanrum, kan bidra till en strategisk inställning till EU:s ekonomi, förutse problem och ligga till grund för politiska beslut och investeringsbeslut.

Även om krisens verkningar kommer att få långvariga konsekvenser har EU:s återhämtning börjat. I flera industriella ekosystem har omsättningen nästan nått tillbaka till nivåerna före covid-19, även om utvecklingen fortfarande är något dämpad. Det ekonomiska förtroendet ser också ljusare ut: i april 2021 hade det förbättrats i alla ekosystem (figur 1). Det är dock viktigt att fortsätta att övervaka hur alla ekosystem utvecklas. Uppgifterna visar att även om offentliga ingripanden har varit effektiva med att begränsa arbetslöshet och konkurser ökar risken för plötsliga vågor av uppsägningar och insolvenser.

I samverkan med andra övervakningsverktyg (t.ex. resultattavlan för den inre marknaden) kommer kommissionen att hålla ett öga på de viktigaste indikatorerna för konkurrenskraften i EU:s ekonomi som helhet, särskilt följande:

- **Integration på den inre marknaden**, baserat på mått på handel inom EU och prisskillnader mellan medlemsstaterna, för att hjälpa till att bedöma politik som bidrar till ett gynnsamt affärs- och innovationsklimat.
- **Produktivitetstillväxt** baserat på arbetskraftsproduktivitet.
- **Internationell konkurrenskraft**, baserat på EU:s globala marknadsandel eller handel utanför EU, för att stödja strategier för öppet och rättvist tillträde till exportmarknader.
- **Offentliga och privata investeringar**, baserat på uppgifter om offentliga och privata nettoinvesteringar som andel av BNP, för att bl.a. illustrera den potentiella omvandlingen av ekonomin i linje med målen för den gröna och digitala omställningen.
- **FoU-investeringar**, baserat på offentliga och privata FoU-utgifter som andel av BNP, till stöd för innovation.

3. STÄRKT RESILIENS PÅ DEN INRE MARKNADEN

En mer kristålig inre marknad

Den inre marknaden är EU:s viktigaste tillgång och erbjuder förutsägbara villkor, storskalighet och en global språngbräda för företagen, och samtidigt ett brett utbud av kvalitetsprodukter för konsumenterna. Denna tillgång är dock inte självklar. Särskilt under pandemins inledning drabbades företag och enskilda av stängda gränser, leveransstörningar och bristande förutsägbarhet.

De befintliga verktygen för den inre marknaden må vara användbara, men krisen visade att de kan förbättras. Som kommissionens ordförande Ursula von der Leyen tillkännagav i februari 2021¹⁶ tänker kommissionen föreslå ett **nödinstrument för den inre marknaden** för att tillhandahålla en mer permanent lösning för tillgång till och fri rörlighet för varor och tjänster under kriser framöver. Instrumentet bör leda till bättre informationsutbyte, samordning och solidaritet när medlemsstaterna vidtar krisåtgärder. Instrumentet ska bidra till att lindra de negativa följderna för den inre marknaden bland annat genom effektivare styrning. Instrumentet bör också omfatta en mekanism så att EU kan åtgärda brist på kritiska produkter genom att påskynda produkttillgången (t.ex. standardisering och spridning av standarder och påskyndad bedömning av överensstämmelse) och stärka samarbetet vid offentlig upphandling. Instrumentet är tänkt att anpassas till andra politiska initiativ som förslaget om en ny europeisk myndighet för beredskap och insatser vid hälsokriser (Hera), och beredskapsplanen för transport och mobilitet samt internationell praxis för nödsituationer och säkerställande och underlättande av tillgången till nödvändiga produkter.

Figur 2 Inslag i nödinstrumentet för den inre marknaden

En välfungerande inre marknad för en snabbare återhämtning

Det senaste året visade att det är viktigt att få bukt med de kvarvarande betydande hindren för en välfungerande inre marknad¹⁷. En välfungerande inre marknad kräver långsiktiga insatser på många håll:

- Permanent kontroll av att befintliga regler för den inre marknaden följs.
- Kontinuerliga investeringar i fördjupad integration på de områden som erbjuder de största möjligheterna.
- Anpassning av befintliga politiska strategier när det är motiverat.

¹⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_21_745.

¹⁷ Se SWD(2020) 54 final och SWD(2021) 351, årsrapporten om den inre marknaden 2021.

- Nya strategier när det behövs (t.ex. för att komplettera den gröna och digitala omställningen).

Kommissionen kommer att göra regelbundna bedömningar av de allvarligaste hindren i varje ekosystem som en del av sin årsrapport om den inre marknaden, men tjänstesektorn förtjänar särskild uppmärksamhet på grund av sin storlek¹⁸, sin växelverkan med varusektorerna och sin övergripande karaktär.

En ny satsning på att åtgärda restriktioner och hinder pågår, särskilt genom **arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden** (Smet)¹⁹ och andra relevanta åtgärder²⁰. Framstegen har varit för långsamma de senaste åren på flera nyckelområden, särskilt tjänster. Ett fullständigt genomförande av **tjänstedirektivet** innebär att medlemsstaterna uppfyller sina skyldigheter, däribland anmälningsskyldigheten, för att identifiera och undanröja nya potentiella regelhinder.

Företagstjänster som ingenjörstjänster, arkitekttjänster, it-tjänster och juridiska tjänster bidrar med upp till 11 % av BNP i EU och är viktiga konkurrensfaktorer för företagen. De hindras dock av restriktiva nationella regler som strikta krav på tillträde till och bedrivande av verksamhet²¹. De europeiska varustandarderna har skapat stor nytta för företag och konsumenterna i form av ökad kvalitet och säkerhet, bättre insyn, lägre kostnader och mer marknadstillträde för företag, men de europeiska tjänstestandarderna utgör endast omkring 2 % av alla standarder. I tjänstestandarder fastställs tekniska krav som kvalitetsnivåer, prestanda, driftskompatibilitet, miljöskydd och skydd av hälsa och säkerhet. De kan stärka konsumenternas förtroende och göra de europeiska tjänstemarknaderna mer integrerade. De kan bidra till att övervinna hinder som beror på olika nationella certifieringskrav. Kommissionen kommer att överväga nyttan med ett **lagförslag om reglering av viktiga företagstjänster som stöds av harmoniserade standarder**, till att börja med genom en bedömning av vilka företagstjänster som harmoniserade standarder kan tillföra mest mervärde till²².

EU-lagstiftningen garanterar obligatoriska rättigheter och anställningsvillkor för utstationerade arbetstagare i hela EU, men de berörda parternas synpunkter visar på ingrodda administrativa svårigheter med **utstationerade arbetstagare**. Företag kan finna det betungande att skicka ingenjörer eller tekniker till företag eller slutanvändare i en annan medlemsstat, till exempel i byggsektorn. Kommissionen avser att fortsätta att samarbeta med medlemsstaterna för att se till att utstationeringsdirektivet införlivas och genomförs korrekt²³. Utan att äventyra den rättsliga ram och det arbetstagar skydd som direktivet ger tänker kommissionen samarbeta med medlemsstaterna för att utarbeta en **gemensam elektronisk blankett** för anmälan av utstationering av arbetstagare. Denna gemensamma elektroniska blankett kan inledningsvis införas på frivillig grund.

¹⁸ Den står för 70 % av BNP i EU och en ungefär lika stor andel av sysselsättningen.

¹⁹ Smet är ett högnivåforum där kommissionen och medlemsstaterna gemensamt söker lösningar på hinder för den inre marknaden som beror på brister i efterlevnad eller genomförande. Under det första året spelade Smet en viktig roll för att bedöma medlemsstaternas gränsåtgärder och reserestriktioner som begränsar den fria rörligheten inom EU.

²⁰ SWD(2021) 351, årsrapporten om den inre marknaden 2021, bilaga I.

²¹ SWD(2021) 351, årsrapporten om den inre marknaden 2021, och COM(2020) 93.

²² En grundlig bedömning av vilka harmoniserade standarder som kan underlätta gränsöverskridande verksamhet, marknadspotential, marknadstillträde och samlad ekonomisk nytta, däribland för små och medelstora företag och kvinnliga företagare, bör genomföras för att kartlägga vilka områden som bör prioriteras. Konsekvenserna för arbetsvillkoren och arbetstagarnas rättigheter ska beaktas noga.

²³ COM(2019) 426 final.

Krisen har också visat att **effektiv marknadstillsyn** är avgörande, och att medlemsstaternas myndigheter står inför alltför många farliga produkter som inte uppfyller kraven. Detta gäller särskilt personlig skyddsutrustning och medicintekniska produkter med hög efterfrågan. Ökad samordning, mer investeringar och resurser och digitalisering av myndigheter – både på den inre marknaden och vid EU:s gränser – prioriteras därför²⁴. Kommissionen tänker stödja och uppmuntra tillsynsmyndigheterna att påskynda **digitaliseringen av produktinspektioner och datainsamling** och använda den senaste tekniken för att spåra bristande efterlevnad och farliga produkter i enlighet med handlingsplanen för efterlevnad på den inre marknaden. Det är också viktigt att investera i digitalisering av information om produktsäkerhet och produktöverensstämmelse för att förbättra spårbarheten och kontrollen av produkter som det handlas med. Dessutom behöver särskild kapacitet byggas upp för ändamålsenliga och effektiva kontroller.

Eftersom små och medelstora företag har stor betydelse för innovation i de olika ekosystemen måste de beaktas i alla åtgärder i den här strategin. Detta framgår på ett övergripande sätt genom ökad uppmärksamhet på regelbördan i kommissionens omlagda strategi för bättre lagstiftning: genom den nya principen ”en in, en ut” i EU:s politiska beslutsprocess görs beslutsfattarna mer uppmärksamma på vad lagstiftningen får för konsekvenser och vad den kostar, särskilt för små och medelstora företag²⁵.

I strategin för små och medelstora företag betonar kommissionen behovet av att öka rättvisan i handeln mellan företag för att stödja små och medelstora företag som på grund av ett sämre förhandlingsläge i förhållande till större organisationer löper ökad risk att utsättas för otillbörliga affärsmetoder, både på och utanför nätet. Krisen visade särskilt **e-handeln**s betydelse och nödvändighet. Genom rättsakten om digitala tjänster föreslås för första gången gemensamma regler om mellanhänders skyldigheter och ansvar på hela den inre marknaden, vilket skapar möjligheter för alla företag, även små och medelstora, och säkerställer en hög skydds nivå för alla användare. På liknande sätt föreslås i rättsakten om digitala marknader harmoniserade regler, som innebär att vissa metoder som används av de plattformar som fungerar som digitala grindvakter definieras och förbjuds, eftersom de kan hindra eller bromsa värdefulla och innovativa tjänster från att nå konsumenterna. Dessutom ska en väl fungerande inre marknad säkerställas genom främjande av effektiv konkurrens på digitala marknader, i synnerhet en konkurrensutsatt och rättvis miljö för nätplattformar. Kommissionen uppmanar parlamentet och rådet att snabbt anta förslaget.

Problemet med sena betalningar förvärrades under krisen, och det leder till ytterligare bördor på små och medelstora företag. EU:s **observationsorgan för sena betalningar**, som övervakar otillbörliga betalningsmetoder²⁶ och analyserar hur sena betalningar sprids genom leveranskedjan, ska utvidga sitt nuvarande arbete med byggekosystemet till andra ekosystem. För att komma till rätta med orättvisa betalningsmetoder som förvärrar sena betalningar och ofta

²⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011.

²⁵ COM(2021) 219, *Bättre lagstiftning: samarbete för att skapa bättre lagar*, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/better_regulation_joining_forces_to_make_better_laws_en_0.pdf

²⁶ En av de bakomliggande orsakerna till betalningsförseningar.

leder till långa tvister²⁷ tänker kommissionen ta fram och genomföra pilotprojekt för alternativ tvistlösning.

De ekonomiska påfrestningarna och insolvenserna torde öka 2021 i och med att stödet fasas ut²⁸. I synnerhet kan riskerna för överskuldssättning och behoven av rekapitalisering bli stora för små och medelstora företag. Fler konkurser kan få betydande konsekvenser för leveranskedjorna som helhet. Detta kräver samordning och åtgärder som står i proportion till de utmaningar som väntar. Kommissionen är fast besluten att mobilisera betydande investeringar, och delen för små och medelstora företag i InvestEU kan leda till 45 miljarder euro i investeringar i små och medelstora företag före slutet av 2023.

För att hjälpa till att hantera **obeståndsrisker** som påverkar små och medelstora företag avser kommissionen att underlätta utbyte av god praxis om medlemsstaternas åtgärder och incitament för att styra stödet till livskraftiga företag. Kommissionen arbetar med särskilt kapitalstöd till små och medelstora företag²⁹ genom finansiella produkter från InvestEU, och uppmanar medlemsstaterna att bidra till EU-omfattande insatser. React-EU ger dessutom särskilt stöd till små och medelstora företag.

Det finns ett antal möjligheter för medlemsstaterna att tillhandahålla stöd för eget kapital i **nationella stödsystem** för att stärka solvensen och tillväxten hos innovativa små och medelstora företag och midcap-företag i enlighet med reglerna för statligt stöd, däribland den tillfälliga ramen för statligt stöd. Det handlar till exempel om system för offentliga garantier till privata investeringsfonder enligt tanken att staten ställer en garanti för att attrahera privat finansiering i stället för att själv tillhandahålla kapitalet. Alternativt kan medlemsstaterna besluta att bevilja vissa återbetalningspliktiga instrument, som senare kan omvandlas till bidrag, beroende på hur företagen återhämtar sig och deras återbetalningsförmåga.

Kommissionen kommer att fortsätta att verka för en inre marknad för kapital. Exempelvis påskyndar kommissionen arbetet med egetkapitalfinansiering av små och medelstora företag, bland annat genom att utöka stödet till expansionskapital, strategiska investeringar och börsintroduktioner. Det arbetet ska leda till investeringar i grön och digital teknik i alla skeden av ett litet eller medelstort företags liv, från uppstartsfasen till tillväxt- och expansionsfasen och börsintroduktionen. En ny offentlig-privat fond för börsintroduktioner ska stödja små och medelstora företag och midcap-företag under och efter börsnoteringsprocessen³⁰. EIB-gruppen tänker utlysa ansökningsomgångar för intresserade fondförvaltare under andra halvåret 2021.

Beskattning spelar också en avgörande roll för rättvisa och tillväxt: i det kommande meddelandet om företagsbeskattning för 2000-talet ska det finnas konkreta planer för att stödja båda målen, inbegripet konkreta åtgärder för små och medelstora företag.

²⁷ Enligt observationsorganet har EU:s byggekosystem de mest långvariga tvisterna i världen (det krävs i genomsnitt 20 månader för att lösa en tvist).

²⁸ Uppskattningsvis 11,4 % av alla företag kommer sannolikt att försvinna om stödet tas bort och de inte får tillgång till ny kredit. SWD(2021) 351, årsrapporten om den inre marknaden 2021.

²⁹ Företag som enligt artikel 3.1 g i InvestEU-förordningen påverkades negativt av covid-19-krisen och inte redan befann sig i svårigheter (enligt den definition som används i ärenden om statligt stöd) i slutet av 2019.

³⁰ Kommissionens studie *A Public-Private Fund to Support the EU IPO Market for SMEs*, som finns på: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en, tyder på att en offentlig-privat börsintroduktionsfond med offentliga medel på omkring 740 miljoner euro kan öka börsintroduktionerna för europeiska små och medelstora företag och midcapföretag med 10 %.

EU:s konkurrenspolitik har stor betydelse för att upprätthålla lika spelregler och är en av våra största tillgångar för att trygga en inre marknad som hjälper företag att vara innovativa och växa. Att bevara konkurrensen på den inre marknaden bidrar till våra företags resiliens och konkurrenskraft på världsmarknaden. Kommissionen kommer också att fortsätta att övervaka tillämpningen av den tillfälliga ramen för statligt stöd (förlängd till slutet av 2021) och genomförandet av covid-19-relaterade statliga stödåtgärder, för att gradvis fasa ut krisstödsåtgärderna när läget tillåter det och samtidigt undvika ekonomiska chockeffekter.

ÅTGÄRDER	TIDPUNKT
Nödinstrument för den inre marknaden	1 kv. 2022
Årsrapport om den inre marknaden	Årligen
Gemensam blankett/mall för anmälan av utstationering av arbetstagare	1 kv. 2022
Stärkt övervakning på den inre marknaden av EU-produkter och importerade produkter	4 kv. 2022
Inom InvestEU arbeta med kapitalstöd och egetkapitalfinansiering för att stödja små och medelstora företag	Löpande

4. BEROENDEN: ÖPPET STRATEGISKT OBEROENDE I PRAKTIKEN

Öppenhet för handel och investeringar är en styrka och en källa till tillväxt och resiliens för EU, som är en stor importör och exportör. Covid-19 påverkade dock de globala leveranskedjorna negativt och ledde till brister i EU. Som sägs i industristrategin 2020 behöver EU stärka sitt strategiska beroende på några viktiga områden³¹.

Krisen visade också behovet av att stärka EU:s **krishanteringsförmåga och insatser**. Störningarna av hälsoekosystemets leveranskedja var särskilt svåra, på grund av ökad efterfrågan i kombination med brist på tillgång och arbetskraft, trots EU:s aktiva reaktion för att säkerställa att (globala) transportvägar och leveranskedjor hölls så öppna och säkra som möjligt. Den senaste tidens utmaningar, som bilindustrins brist på halvledare, visar att EU också har specifika beroenden på andra områden. Pandemin visade mycket tydligt på detta förhållande, och tvingade länder som USA³² att se över sin ställning i de globala värdekedjorna.

Emellertid har EU också starka sidor och stor kapacitet. Även om EU är beroende av omvärlden på många områden, är omvärlden också beroende av EU (omvända beroenden). Ömsesidigt beroende kan bidra till stabiliteten i de globala värdekedjorna. EU har i vissa fall också samma beroenden av omvärlden som våra partnerländer (gemensamma beroenden). Det ger tillfällen att bygga upp samarbetet med likasinnade partnerländer för att finna lösningar som bägge parter tjänar på.

Kartläggning av strategiska beroenden och kapacitet

Vissa störningar överrumplade EU, vilket visar på behovet av en **bättre bild av var de strategiska beroendena finns**, hur de kan utvecklas i framtiden och i vilken utsträckning de kan leda till sårbarheter för EU. Sådana strategiska beroenden påverkar EU:s centrala intressen,

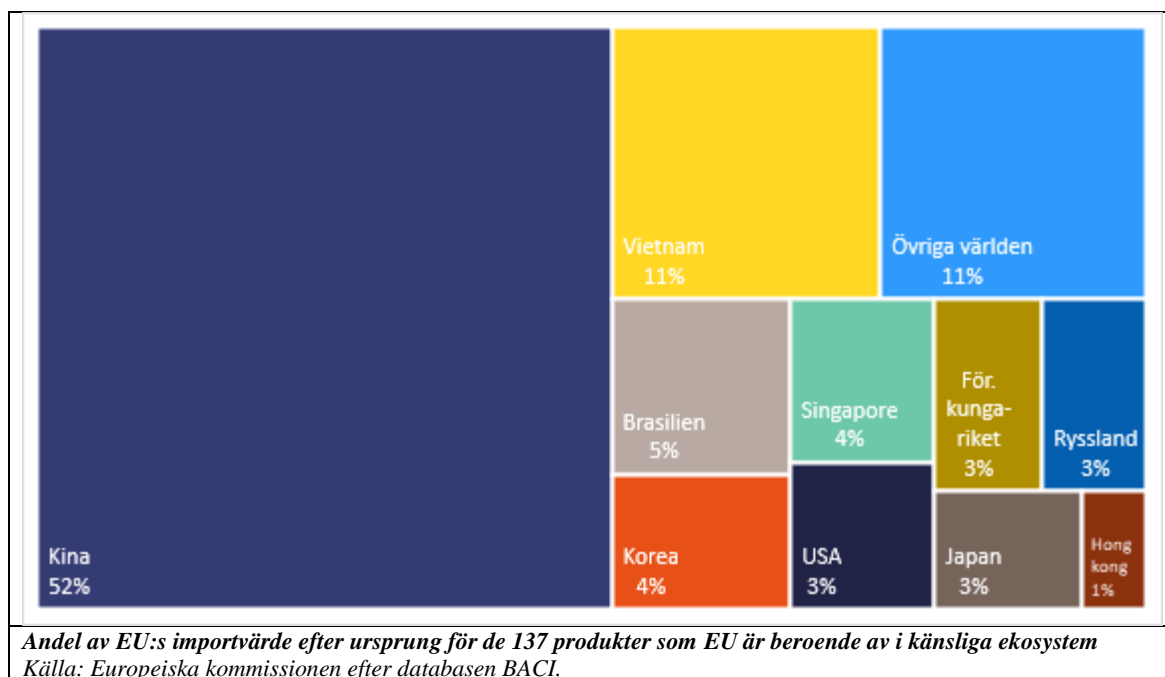
³¹ Ett långsiktigt och övergripande perspektiv på stärkt strategiskt beroende i EU är också ett inslag i kommissionens rapport om strategiska framtidsfrågor 2021.

³² *Executive Order on America's Supply Chains*.

särskilt när det gäller hälsa,³³ säkerhet och tillgång till viktiga insatsvaror och teknik för den gröna och digitala omställningen.

Som svar på Europeiska rådets begäran har kommissionen gjort en analys nedifrån och upp, med utgångspunkt i handelsdata som ger en preliminär inblick i frågornas omfattning. Av de 5 200 varor som importeras till EU ingår enligt analysen 137 varor (motsvarande 6 % av EU:s totala importvärde för varor) i känsliga ekosystem som EU är starkt beroende av, främst i energiintensiva industrier (som råvaror³⁴) och hälsa (som aktiva farmaceutiska ämnen) samt andra varor av betydelse för den gröna och digitala omvandlingen.

Ungefär hälften av importen av dessa beroendevärdar har ursprung i Kina, följt av Vietnam och Brasilien. Däremot är 34 varor (0,6 % av EU:s totala importvärde) potentiellt mer sårbara med tanke på att det är svårt att diversifiera försörjningen av dem eller ersätta dem med varor som produceras i EU. Omkring 20 av dessa varor är råvaror och kemikalier i energiintensiva industrier, och merparten av de återstående varorna ingår i hälsoekosystemet (t.ex. aktiva farmaceutiska ämnen och andra hälsorelaterade produkter). Analysen visar också utmaningar och beroenden inom avancerad teknik som moln och mikroelektronik, främst på grund av världsmarknadsstrukturen.

Analysen visar också på interna beroenden på den inre marknaden, som har att göra med att vissa verksamheter är koncentrerade till enskilda företag. I sådana fall kan EU:s konkurrensregler och tillämpningen av dem ha stor betydelse för att hantera risker med sådana interna beroenden, genom att se till att marknaderna förblir öppna och konkurrensutsatta.

³³ Läkemedelsstrategin för Europa innehåller åtgärder för att ta itu med dessa frågor när det gäller läkemedelsförsörjningen (COM(2020) 761)

³⁴ Kommissionen tänker under sommaren 2021 lägga fram en detaljerad analys av kritiska leveranskedjor i energisektorn. Analysen visar att kritiska råvaror och bearbetade varor är avgörande för energitryggheten och för att omställningen till ren energi ska bli framgångsrik.

I det arbetsdokument från kommissionens avdelningar³⁵ som åtföljer denna uppdatering finns sex **fördjupade granskningar av strategiska områden**, nämligen **råvaror, batterier, aktiva farmaceutiska ämnen, vätgas, halvledare samt molnteknik och edgeteknik**, som ger ytterligare insikter om vad strategiska beroenden beror på och vad de kan få för konsekvenser. Kommissionen tänker samarbeta med medlemsstaterna, näringslivet och arbetsmarknadens parter, bland annat inom industriforumet och genom den strukturerade dialogen om säker läkemedelsförsörjning³⁶ och läkemedelsstrategin, för att fördjupa analysen och åtgärda beroendena.

Kommissionen avser att inleda en **andra etapp av fördjupade granskningar** av beroenden på nyckelområden, däribland varor, tjänster och teknik som är avgörande för den gröna och digitala omställningen som förnybar energi, energilagring och cybersäkerhet. Vidare ska ett övervakningssystem vid kommissionens observatorium för kritisk teknik³⁷ med regelbundna översyner täcka nuvarande beroenden och risker för framtida (tekniska) beroenden.

En verktygslåda för att minska och förebygga strategiska beroenden

För det mesta är industrin själv bäst lämpad att genom sina egna policyer och beslut förbättra resiliensen och minska beroenden som kan leda till sårbarheter, exempelvis genom diversifiering av leverantörer, ökad användning av returråvaror och substitution med andra insatsvaror. Det finns dock situationer där koncentrationen av produktion eller anskaffning till ett enda geografiskt område leder till att det inte finns några alternativa leverantörer.

På områden av strategisk betydelse håller kommissionen på att kartlägga politiska åtgärder som kan stödja industrins insatser för att hantera beroendena och utveckla strategiska kapacitetsbehov: diversifiering av utbud och efterfrågan med hjälp av olika handelspartner när det är möjligt, men även lageruppbyggnad och självständigt agerande när det krävs. Detta bör i regel bygga på en **kombination av åtgärder** som är målinriktade och står i proportion till ekosystemens behov och kända risker. Kommissionen avser att i nära samarbete med de berörda aktörerna verka för att ta fram åtgärder för att stärka EU:s ställning i de globala värdekedjorna, bland annat genom att stärka och diversifiera utrikeshandeln och skapa nya möjligheter även för låg- och medelinkomstländer. En mer cirkulär ekonomi och större resurseffektivitet bidrar också till att minska beroendena och stärka motståndskraften. Dessutom bör dessa åtgärder göra det möjligt för EU att stärka sin egen kapacitet genom att utgå från styrkan i en välfungerande inre marknad där öppenhet och fri konkurrens råder. Den tänker stärka de särskilda förbindelserna med de närmaste grannländerna, särskilt de som redan verkar för att EU-anpassa sin lagstiftning.

Kommissionen tänker, som den säger i sin handelspolitiska översyn³⁸, arbeta för att diversifiera de internationella leveranskedjorna och **satsa på internationella partnerskap** för att öka beredskapen för kristider.

När EU har gemensamma beroenden med sina partnerländer³⁹ är en möjlighet att samla resurser och bygga upp starkare och mer diversifierade alternativa leveranskedjor med våra närmaste

³⁵ Arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar om strategiskt beroende och kapacitet, SWD(2021) 352.

³⁶ https://ec.europa.eu/health/human-use/strategy/dialogue_medicines-supply_en.

³⁷ COM(2021) 70, *Handlingsplan för synergier mellan den civila industrin, försvarsindustrin och rymdindustrin*.

³⁸ COM(2021) 66.

³⁹ Exempelvis visar en analys av känsliga ekosystem att både EU och USA är starkt beroende av ett tjugotal importvaror från Kina (gäller bland annat ekosystemen för hälsa, energiintensiva industrier, förnybar energi och digital elektronik). Samma sak gäller för andra av EU:s nära handelspartner.

allierade och partnerländer. De transatlantiska förbindelserna och utvidgnings- och grannskapspolitiken är hörnstenar i de insatserna, liksom frihandelsavtal med andra partnerländer och handelsblock. För det transatlantiska samarbetet kan det föreslagna handels- och teknikerådet mellan EU och USA bli en plattform för samarbete.

Kommissionen kommer också att undersöka fler omvända beroenden och kartlägga områden där andra länder är beroende av EU. En bättre bild av sådana ömsesidiga beroenden kan ge en solidare grund för EU:s politiska åtgärder.

Kommissionen tänker fortsätta att stödja **industriallianser** på strategiska områden där sådana allianser anses vara bäst för att påskynda verksamhet som inte hade utvecklats annars, där de bidrar till att få privata investerare att diskutera nya affärspartnerskap och affärsmodeller på ett sätt som är öppet, transparent och helt förenligt med konkurrensreglerna och där de har potential för innovation och skapande av jobb av hög kvalitet. Kommissionen vill särskilt uppmärksamma att allianserna är inkluderande för nystartade företag och små och medelstora företag. De här allianserna bör komplettera offentlig-privata partnerskap⁴⁰ och utgöra en bred och öppen plattform för att ta fram strategiska färdplaner och effektivt samordna planer för investeringar i forskning, utveckling och innovation för teknik i enskilda ekosystem. På tre av de sex områden där kommissionen lägger fram fördjupade granskningar tillsammans med det här meddelandet har kommissionen redan startat industriallianser: råvaror, batterier och vätgas.

Med utgångspunkt i dessa positiva erfarenheter förbereder kommissionen starten av två allianser som redan har tillkännagetts i industristrategin 2020 och i meddelandet om det digitala decenniet: **alliansen för processorer och halvledarteknik** och **alliansen för industridata, edgeteknik och molnteknik**. Genom att sammanföra ett brett spektrum av berörda parter ska de här allianserna bidra till att nå EU:s viktigaste politiska mål inom mikroelektronik och stärka EU:s ställning på världsmarknaden för molntjänster och edgeteknik, särskilt genom behandla utvecklingen mot ökad utspriddhet och decentralisering av databehandlingskapacitet och behovet av att möjliggöra ett samlat och leverantörsberoende molnekosystem.

Kommissionen överväger också att förbereda följande: i) En **allians för rymdraketer** där alla stora och små aktörer kan ingå för att arbeta för ett globalt konkurrenskraftigt, kostnadseffektivt och självständigt tillträde till rymden för EU. ii) En **allians för utsläppsfri luftfart** som ska se till att marknaden är redo för nyskapande flygkonstruktioner (till exempel vätgas- eller eldrift), där befintliga investeringar i Clean Sky-initiativet tas till vara för att bidra till EU:s klimatneutralitetsmål för 2050, som komplement till den planerade alliansen för förnybara och koldioxid snåla bränslen⁴¹.

Kommissionen kommer att fortsätta att stödja medlemsstaternas insatser för att samla offentliga resurser i **viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse** på områden där marknaden inte ensam kan tillhandahålla banbrytande innovation, vilket har varit fallet med batterier⁴² och mikroelektronik⁴³. Medlemsstaterna och näringslivet har gemensamt uttryckt intresse för att delta i fler viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse, till exempel nästa generations moln,

⁴⁰ Bland annat strategiska forsknings- och innovationsagendor inom Horisont Europa-partnerskapen med stöd av näringslivet och medlemsstaterna, som utgör grunden för Europeiska forskningsrådets ERA teknikfärdplaner (COM(2020) 628, s. 10). Det finns 49 förslag på offentlig-privata partnerskap i Horisont Europa-programmet och nästan 25 miljarder euro i EU-anslag, som ska mobilisera minst samma belopp från privata partner och medlemsstater.

⁴¹ *Strategi för hållbar och smart mobilitet*, COM(2020) 789.

⁴² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_226.

⁴³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/ip_18_6862.

vätgas, koldioxidsnål industri, läkemedel och ett projekt till av gemensamt intresse för avancerade halvledare. Kommissionen avser att granska dessa projektplaner noggrant och följa upp dem när mognat, förutsatt att alla villkor är uppfyllda. I lämpliga fall, till exempel för batterier, kan industriallianser bidra till att förbereda sådana viktiga projekt av gemensamt intresse.

EU-budgeten kan också stödja investeringar på områden av strategisk betydelse. Exempelvis kan de nationella planerna för återhämtning och resiliens även omfatta bidrag till medlemsstaternas delar av InvestEU-programmet, och medlemsstaterna kan använda delar av sina nationella anslag för att investera i sådana sektorer.

Strategiska beroenden kan **särskilt påverka små och medelstora företag** i form av bland annat högre omställningskostnader, avsaknad av dynamiska uppstartsmiljöer och brist på innovativa mindre leverantörer. Den europeiska plattformen för klustersamarbete och nätverket Enterprise Europe ska under 2021 sätta in en sammanlagd budget på 61 miljoner euro från programmet för den inre marknaden för att hjälpa små och medelstora företag att hantera störningar, sårbarheter och diversifiering genom att förmedla kontakter till nya parter lokalt och i andra länder, och därigenom öka deras resiliens. Digitala lösningar, till exempel dataområden för industriell tillverkning, kan också leda till mer flexibla leveranskedjor.

Globalt teknikledarskap går hand i hand med **ledarskap inom standardisering** och driftskompatibilitet. Om alla i världen följer samma internationella standarder bidrar det till minskade anpassningskostnader och stärker värdekedjorna i EU och övriga världen. För att EU ska kunna behålla sitt inflytande på globala standarder måste det egna standardiseringssystemet, en viktig del av den inre marknaden, fungera flexibelt och effektivt. Oavsett om det gäller vätgas, batterier, vindkraft till havs, säkra kemikalier, cybersäkerhet eller rymddata behöver vår industri aktuella europeiska och internationella standarder som bidrar till den gröna och digitala omställningen. Globalt ledarskap i dessa prioriterade nyckelstandarder är också avgörande för EU-industrins konkurrenskraft och resiliens.

Kommissionen tänker lägga fram en **strategi för standardisering**. Strategin ska dels stödja en mer självsäker inställning till europeiska intressen i fråga om standardisering (i EU och omvärlden), dels stödja ett öppet samarbete med andra aktörer på vissa områden av ömsesidigt intresse (till exempel USA och Kanada om laglig och etisk användning av artificiell intelligens). Därför tänker kommissionen se om det krävs ändringar av standardiseringsförordningen för att nå de här målen. En gemensam arbetsgrupp mellan kommissionen och de europeiska standardiseringsorganisationerna ska fastställa gemensamma lösningar för att snabbt anta de standarder som betecknas som centrala. Kommissionen kommer också att ägna särskild uppmärksamhet åt att förutse vilka standarder som krävs för den gröna och digitala omställningen av de industriella ekosystemen.

Företagen i EU måste ha lika spelregler på både världsmarknaden och den inre marknaden. EU:s konkurrens- och handelspolitik måste stå fast mot orättvisa metoder och tvång, men samtidigt främja internationellt samarbete för att lösa gemensamma globala problem. Samtidigt med det här meddelandet lägger kommissionen fram förslag till ett rättsligt instrument för att ta itu med de potentiellt **snedvridande effekterna av utländska subventioner** på den inre marknaden. Instrumentet är tänkt att säkerställa att snedvridande subventioner från utländska regeringar till företag som vill köpa upp ett EU-företag eller lämna anbud i offentliga upphandlingar inte ska förbli okontrollerade. Kommissionen kommer att fortsätta att ta upp snedvridande industrisubventioner med våra handelspartner.

De offentliga utgifterna genom upphandling utgör 14 % av BNP i EU varje år. EU-reglerna för offentlig upphandling kan bidra till att stärka företagens konkurrenskraft, bland annat genom användning av strategiska kriterier för bland annat miljöanpassad upphandling, social upphandling och innovationsupphandling, och samtidigt trygga öppenhet och konkurrens. Det är också viktigt att öka innovationsupphandlingen av digitala lösningar och i FoU-upphandlingar⁴⁴. Kommissionen tänker dessutom ta fram **vägledning om hur offentlig upphandling kan användas effektivt för att stärka resiliensen i centrala ekosystem**, med hjälp av en verktygslåda som ska ge offentliga upphandlare möjlighet att kartlägga och hantera strategiska försörjningsrisker och beroenden och bredda leverantörsbasen.

ÅTGÄRDER	TIDPUNKT
Anta förslag för att åtgärda potentiellt snedvridande effekter av utländska subventioner på den inre marknaden	Maj 2021
Regelbunden översyn av strategiska beroenden och övervakning av risker med strategiska beroenden	Startar 2021
Överväga internationella partnerskap och samarbete för att åtgärda strategiska beroenden	Startar 2021
Starta allianser om processorer och halvledarteknik samt om industridata, edge och moln	2 kv. 2021
Förstärkta åtgärder mot störningar i och sårbarheter i små och medelstora företags leveranskedjor	4 kv. 2021
Anta en standardiseringsstrategi	3 kv. 2021
Vägledning om kartläggning och hantering av strategiska beroenden genom offentlig upphandling	1 kv. 2022

5. EN SNABBARE GRÖN OCH DIGITAL OMSTÄLLNING

Industristrategin 2020 omfattade åtgärder för att stödja den gröna och digitala omställningen i EU:s industri, varav många redan genomförts⁴⁵, men pandemin har kraftigt påverkat omställningens hastighet och omfattning. Det är nu tydligare än någonsin att företag som satsar på hållbarhet och digitalisering har större sannolikhet att bli framgångsrika än andra. Därför är den digitala omställningen av företag ett av de fyra väderstrecken i den digitala kompassen⁴⁶.

Omställningsvägar för industriella ekosystem

I årsrapporten om den inre marknaden 2021⁴⁷ finns en preliminär analys av hittills kartlagda utmaningar i 14 industriella ekosystem, men också av de genomgripande initiativ som tagits för genomföra den gröna och digitala omställningen och öka resiliensen. Som exempel kan nämnas arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar⁴⁸ om rent och konkurrenskraftigt europeiskt stål, där man närmare undersöker vad den gröna och digitala omställningen innebär för stålbranschen och tittar på hur EU:s politiska åtgärder hjälper industrin att ta ledningen i omställningen.

⁴⁴ Underinvesteringarna i innovationsupphandling i EU jämfört med dess största handelspartner är störst inom digitala lösningar och FoU-upphandling (tre gånger för lite respektive fem gånger för lite investeringar). <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/final-report-available-benchmarking-innovation-procurement-investments-and-policy-frameworks-across>

⁴⁵ SWD(2021) 351, Årsrapport om den inre marknaden 2021, avsnitt 3 och bilaga II.

⁴⁶ COM(2021) 118 final.

⁴⁷ SWD(2021) 351, Årsrapport om den inre marknaden 2021, bilaga III.

⁴⁸ SWD(2021) 353 om konkurrenskraftigt och rent europeiskt stål.

De här analyserna kan fungera som underlag när industrin, myndigheterna, arbetsmarknadens parter och andra berörda gemensamt skapar **omställningsvägar** för ekosystemen när det behövs. Omställningsvägarna är tänkta att ge ett bättre gräsrotsperspektiv på omfattningen, kostnaderna, den långsiktiga nyttan och villkoren för de åtgärder som krävs för att stödja omställningen i de mest relevanta ekosystemen, vilket ska utmynna i en genomförbar plan för hållbar konkurrenskraft. I en sådan plan bör hänsyn tas till underlag som de teknikfärdplaner som aviserades i meddelandet om det europeiska forskningsområdet⁴⁹ och de som tagits fram enligt handlingsplanen för synergier mellan den civila industrin, försvarsindustrin och rymdindustrin⁵⁰.

De ekosystem och sektorer som har svårast att uppfylla klimat- och hållbarhetsmålen och ta till sig den digitala omställningen bör prioriteras, och samma sak gäller dem vars konkurrenskraft är beroende av det, som energiintensiva industrier (inbegripet kemi- och stålbranscherna)⁵¹, byggsektorn och sektorer som drabbats hårt av krisen och skulle tjäna på att påskynda sin gröna och digitala omställning för att stärka sin återhämtning (till exempel turism och mobilitet⁵²).

Ekonomiska argument för den gröna och digitala omställningen

Industrin i EU har tagit sig an de utmaningar och möjligheter som omställningen innebär. Den är beredd att investera, men efterlyser förutsägbarhet och tydliga ekonomiska argument, med ett enhetligt och stabilt regelverk, tillgång till kapacitet och infrastruktur, finansiering för innovation och utbyggnad, råvaror och fossilfri energi, åtgärder på efterfrågesidan för klimatneutrala och cirkulära produkter samt rätt kompetens. De är nödvändiga för en konkurrenskraftig omställning.

EU:s möjligheter i närtid att underbygga sådana ekonomiska argument ligger i satsningen på **återhämtning**. EU:s budget och NextGenerationEU, särskilt faciliteten för återhämtning och resiliens, bör användas som utgångspunkt för att påskynda återhämtningen i EU och befästa engagemanget för den gröna och digitala omställningen. På grund av betydelsen för medlemsstaterna, de mycket stora investeringar som krävs och potentialen att skapa sysselsättning och tillväxt och ta vara på den gröna och digitala omställningens möjligheter har kommissionen starkt uppmanat medlemsstaterna att i de nationella planerna för återhämtning och resiliens ta med investeringar och reformer för ett litet antal flaggskeppsinitiativ⁵³. Kommissionen håller nu på att granska de nationella planerna och ska övervaka genomförandet av dem och se till att minst 37 % av medlen anslås till gröna investeringar och minst 20 % till digitalisering. Många nationella planer för återhämtning och resiliens ska styra medlen till gröna och digitala investeringar i små och medelstora företag. De sammanhållningspolitiska fonderna 2021–2027 ska vara starkt inriktade på omställningen och bidra till den gröna och digitala omvandlingen av EU:s ekonomi.

Planerna för återhämtning och resiliens erbjuder en unik möjlighet att gå samman i **multinationella projekt** för att bygga upp digital och grön kritisk kapacitet. Flera medlemsstater har aviserat sin avsikt att ta med multinationella projekt i sina utkast till nationella planer. De här

⁴⁹ COM(2020) 628 final, *En ny era för det europeiska forskningsområdet*.

⁵⁰ COM(2021) 70 final, *Handlingsplan för synergier mellan den civila industrin, försvarsindustrin och rymdindustrin*.

⁵¹ Synergier bör tas till vara mellan omställningsvägarna och de preliminära frivilliga färdplanerna i enlighet med klimatförordningen.

⁵² Med beaktande av strategin för hållbar och smart mobilitet (COM(2020) 789 final).

⁵³ *Årlig strategi för hållbar tillväxt 2021*, COM(2020) 575 final. Flaggskeppsinitiativen är följande: nya energikällor, renoveringar, laddning och tankning, konnektivitet, modernisering, kapacitetsökning samt omskolning och fortbildning.

projekten kan påskynda välbehövliga investeringar inom bland annat vätgas, 5G-korridorer, gemensam datainfrastruktur och gemensamma datatjänster, hållbara transporter, blockkedjor och europeiska digitala innovationsknutpunkter. Kommissionen håller på att bedöma alternativ för en ändamålsenlig mekanism för att påskynda genomförandet av sådana multinationella projekt, vilket bland annat möjliggör kombinerad finansiering från medlemsstaterna och EU⁵⁴.

Tillämpningen av konkurrensreglerna, särskilt reglerna om statligt stöd, garanterar att offentliga anslag till återhämtningen inte ersätter utan attraherar ytterligare privata investeringar. Kommissionen håller också på att genomföra en **omfattande översyn av EU:s konkurrensregler** för att se till att de är lämpliga för att stödja den gröna och digitala omställningen i EU-invånarnas intresse i en tid då det globala konkurrenslandskapet också håller på att förändras i grunden. Översynen av **statsstödsreglerna på miljö- och energiområdet** ska göra det lättare för medlemsstaterna att hjälpa företag att minska koldioxidutsläppen i produktionsprocesserna och införa miljövänligare teknik i samband med den gröna given och industristrategin. **Reglerna om statligt stöd till viktiga projekt av gemensamt intresse** bidrar till att få fram gränsöverskridande investeringar i banbrytande innovationer, där enbart marknaden inte skulle ta risken, men endast om de positiva effekterna av att åtgärda ett tydligt marknadsmisslyckande uppväger risken att konkurrensen på den inre marknaden snedvrids. Den nyligen genomförda utvärderingen av det gällande meddelandet om viktiga projekt av gemensamt intresse visade att bestämmelserna fungerar väl, men att vissa riktade justeringar kan behövas, bland annat för att ytterligare öka öppenheten, göra det lättare för små och medelstora företags att delta och ge vägledning om kriterierna för att kombinera medel från nationella budgetar och EU-program. De nya riktlinjerna för statligt regionalstöd är tänkta att låta medlemsstaterna hjälpa de minst gynnade regionerna att hinna i kapp och minska skillnaderna, vilket även gäller regioner med omställnings- eller strukturproblem, utan att göra avkall på lika villkor mellan medlemsstaterna.

I utvärderingen av **riktlinjerna för statligt stöd till bredband** bedömer kommissionen om reglerna är ändamålsenliga och anpassade till den senaste tekniska och ekonomiska utvecklingen, så att de fullt ut kan stödja EU:s ambitioner att bygga ut bredbandsinfrastrukturen enligt de politiska målen i bland annat meddelandet om gigabitsamhället och det digitala decenniet. Dessutom ska den pågående översynen av **konkurrensreglerna för horisontella avtal** mellan företag omfatta bland annat frågor som är centrala för den gröna och digitala omställningen, som FoU-avtal, och ge vägledning om så kallade hållbarhetsavtal och konkurrensfrämjande avtal om datadelning och datapooler. På samma sätt syftar den pågående översynen av gruppundantagsförordningen om vertikala avtal och riktlinjerna för vertikala avtal till att anpassa reglerna till de nya förhållandena på marknaderna med ökad e-handel och nätförsäljning och ge företagen aktuell vägledning i dessa frågor. **Tillkännagivandet om marknadsdefinition** håller också på att ses över, med beaktande av bland annat digitalisering och globalisering. I samband med **översynen av handelspolitiken** har kommissionen fastställt en plan för handelspolitiken så att den kan spela sin fulla roll i den gröna och digitala omställningen. Som en del av sin inriktning på genomförandet av handels- och investeringsavtal kommer EU att använda all flexibilitet i de befintliga handelsavtalen så att de är ändamålsenliga och svarar mot de nya utmaningarna under den gröna och digitala omställningen.

För att stödja finansieringen av en grön återhämtning håller kommissionen på att utarbeta en **förnyad strategi för hållbar finansiering** och ett lagförslag om **hållbar företagsstyrning** som

⁵⁴ I enlighet med meddelandet *Digital kompass 2030*, COM (2021) 118 final.

handlar om företagens informationsinhämtning. Dessutom ska stödet till gröna investeringar kombineras med nya standarder för grön finansiering.

Före sommaruppehållet 2021 tänker kommissionen lägga fram paketet **Fit for 55**, med en sammanhängande översyn av de viktigaste delarna av klimat- och energipaketet för 2030 med målet att EU 2050 ska ha blivit klimatneutralt. Kommissionen tänker lägga fram en **mekanism för koldioxidjustering vid gränserna** i vissa sektorer för att bättre hantera risken för koldioxidläckage i överensstämmelse med Världshandelsorganisationens regler. Befintliga verktyg för att hantera riskerna för koldioxidläckage i globalt exponerade energiintensiva industrier bör kvarstå tills fullt fungerande alternativa arrangemang är på plats. Med tanke på de många olika strategierna för koldioxidprissättning i världen tänker kommissionen fortsätta att diskutera samarbete på detta område med EU:s internationella partner.

Programmet Horisont Europa kommer med alla ingående verktyg – partnerskap⁵⁵, Europeiska innovationsrådet och institutet för innovation och teknik – att stödja nästa generations alleuropeiska innovationsekosystem för den gröna och digitala omställningen. **Innovationsfonden** ska fortsätta att tillhandahålla avgörande stöd för kommersiell demonstration av innovativ koldioxidsnål teknik i flera sektorer. Som en del av förslaget till ett reviderat direktiv om handel med utsläppsrätter överväger kommissionen att föreslå en **europaisk strategi för koldioxidkontrakt**, där inkomster från utsläppshandeln tas i anspråk som komplement till andra former av stöd från innovationsfonden.

I dag går investeringarna i förnybar energi, energilagring, kraftnät, förbindelser mellan kraftnät och industriell omställning i EU för långsamt⁵⁶. För att den gröna omställningen ska leda till verkligt hållbar konkurrenskraft behöver industrin tillgång till riklig, billig och fossilfri el, och därför krävs ytterligare insatser på detta område. Kommissionen tänker samarbeta med medlemsstaterna så att de höjer sin ambitionsnivå för förnybar energi och förenklar tillståndsgivningen. Energi- och industrigeografilabbet, ett verktyg som håller på att utvecklas av kommissionens gemensamma forskningscentrum i samarbete med berörda parter i industrin, ska ge geografisk information till företag och energiinfrastrukturplanerare. Industriförbrukare, små och medelstora företag och lokalsamhällen kan också samarbeta för långsiktig pristrygghet för projekt för förnybar energi och förbättrad miljöpåverkan. Kommissionen tänker överväga åtgärder som en del av översynen av direktivet om förnybar energi i juni 2021 för att få fler att använda **företagsavtal om köp av förnybar energi** och undanröja omotiverade hinder.

Den **expanderande marknaden** och ökningen i världen av efterfrågan på vindturbiner, solpaneler och smart energiteknik är ett viktigt tillfälle, eftersom storskalighet torde driva ned energikostnaderna både för industrin och samhället i stort. Kommissionen välkomnar insatserna för att öka tillverkningen av sådan teknik i EU, däribland det industrileda europeiska solenergiinitiativet. Kommissionen arbetar också med ekodesignåtgärder för solpaneler, bland annat i form av krav på koldioxidavtryck.

Den europeiska **råvarualliansen** (Erma) håller på att ta fram en rad projekt för värdekedjorna för sällsynta jordartsmetaller och magneter och för energilagrings- och

⁵⁵ Omfattar bland annat rent stål, processindustrier, vätgas, batterier, utsläppsfria vägtransporter, ren luftfart, utsläppsfri sjöfart, hållbara byggnader och avancerad tillverkning.

⁵⁶ SWD(2020) 176 final, konsekvensbedömning för klimatmålsplanen 2030 (tabell 12), Agora-Energiewende & EMBER (2021): *The European Power Sector in 2020*. I de senaste nationella energi- och klimatplanerna anges en ökning med 72 TWh/år av vind- och solkraftproduktionen mellan 2020 och 2030, men det krävs 93–100 TWh/år för att nå klimatmålet på 55 %.

energiomvandlingsmaterial. Om alla projekt som Erma tagit fram genomförs, kan det till 2030 innebära att hela 60 % av de vindkraftverk som installeras varje år i EU använder magneter med sällsynta jordartsmetaller tillverkade i EU och att EU levererar 20 % av det förutspådda nickelbehovet⁵⁷.

Fortsatta satsningar på hållbar produktkonstruktion, en **cirkulär ekonomi** och ökad insamling och återvinning av råvaror samt en fungerande marknad för returråvaror blir avgörande. Kommissionens förslag till batteriförordning utgör ett innovativt regelverk för batterier som täcker hela livscykeln.

Små och medelstora företag kan dra nytta av den gröna omställningen men behöver rådgivning och ekonomiskt stöd för att ta vara på möjligheterna. Nätverket Enterprise Europe håller redan nu på att tillsätta hållbarhetsrådgivare som ska ge små och medelstora företag skraddarsydda råd, och de ska vara på plats från och med 2022. De ska främja innovation både för små och medelstora företag när det gäller fossilfri elproduktion, bland annat med hjälp av solpaneler och energieffektivitet. Digitalisering är också avgörande för små och medelstora företag, så alla relevanta plattformar⁵⁸ ska samverka för att stödja de små och medelstora företagen i deras ekosystem, t.ex. för att anta datadrivna affärsmodeller och skydd mot cyberhot. Till och med 2023 ska programmet för ett digitalt Europa tillföra 310 miljoner euro till de europeiska digitala innovationsknutpunkterna, som ska erbjuda små och medelstora företag lokalt stöd för digital omställning och tillgång till tekniktestning. Under 2021 ska Europeiska innovationsrådet också styra 1,1 miljard euro i bidrag och eget kapital, främst till nystartade företag och innovativa små och medelstora företag.

Kommissionen avser att arbeta för att stärka **synergierna mellan den gröna och digitala omställningen**. Digitala lösningar, som **digitala tvillingar** inom avancerad tillverkning, kan bidra till att optimera processerna i alla ekosystem. Den industrileda **europeiska gröna digitala koalitionen** ska mäta effekterna och påskynda spridningen av digitala lösningar till gröna nyckelsektorer. För att uppfylla åtagandena i meddelandet om den digitala kompassen⁵⁹ tänker kommissionen kartlägga fler åtgärder för att nå **målet om koldioxidneutral informations- och kommunikationsteknik** och öka användningen av digital teknik för att minska andra ekosystems miljöavtryck.

Den gröna och digitala omställningen kan inte genomföras utan mer och rättvis datadelning, särskilt för att optimera hållbarheten och utveckla innovativa produkter och tjänster. För att hjälpa företag och den offentliga sektorn att ta vara på potentialen i data kommer kommissionen att **2021 lägga fram ett förslag till datalag och fortsätta att stödja inrättandet av sektorsspecifika gemensamma europeiska dataområden**, utan att göra avkall på de grundläggande rättigheterna, inom det kommande programmet för ett digitalt Europa. På internationell nivå deltar EU i förhandlingarna om Världshandelsorganisationens gemensamma uttalande om e-handel för att forma de globala e-handelsreglerna. För att främja utvecklingen av säker och tillförlitlig artificiell intelligens lade kommissionen den 21 april 2021 fram ett förslag till regelverk för artificiell intelligens och en reviderad samordnad plan för artificiell intelligens.

Investeringar i kompetens är ett viktigt sätt att investera i människor och kommer att vara avgörande för att stödja den gröna och digitala omställningen och bidra till en rättvis

⁵⁷ Beräkningarna om detta finns i kapitel 5.1 i SWD(2021) 352 om strategiska beroenden.

⁵⁸ Nätverket European Digital Innovation Hub (EDIH), ECCP, nätverket Enterprise Europe samt Startup Europe.

⁵⁹ COM(2021) 118 final, *Digital kompass 2030: den europeiska vägen in i det digitala decenniet*.

återhämtning. Den europeiska kompetensagendan stöder den gröna och digitala omställningen med initiativ som kompetenspakten, som bidrar till att få den privata sektorn och andra berörda parter att vara med om att kompetenslyfta och omskola arbetskraften i EU. Pakten stöder storskaliga kompetenspartnerskap i de olika ekosystemen, och en del av dem innehåller redan nu kompetenskrav (fordon, mikroelektronik, flyg samt försvarsindustrin). Rundabordssamtalen om kompetens, som anordnas av kommissionen tillsammans med berörda parter från de olika ekosystemen, ska ha täckt in alla ekosystem i mitten av 2021 och är tänkt att bidra till utformningen och genomförandet av omställningsvägarna. I EU-budgeten 2021–2027 ingår flera instrument som kan sättas in till stöd för kompetenslyft och omskolning⁶⁰. De nationella planerna för återhämtning och resiliens kan också bidra, vilket också gäller aktivt sysselsättningsstöd⁶¹.

ÅTGÄRDER	TIDPUNKT
Gröna och digitala omställningsvägar för ekosystem, först turism och energiintensiva industrier	Fr.o.m. 2 kv. 2021
Åtgärder för att främja avtal om köp av förnybar energi i förslaget till översyn av förnybarhetsdirektivet	2 kv. 2021
Överväga en europeisk strategi för koldioxidkontrakt i förslaget till reviderat direktiv om handel med utsläppsrätter.	2 kv. 2021
Energi- och industrigeografilabb	Fr.o.m. 4 kv. 2021

6. SLUTSATSER: TILLSAMMANS GÅR VI STÄRKTA UR KRISEN

I industristrategin 2020 lades grunden för en industripolitik som stöder den gröna och digitala omställningen, gör EU:s industri mer konkurrenskraftig på världsmarknaden och stärker EU:s strategiska oberoende. Där anges en ny industristrategi för EU som är anpassad till dagens ambitioner och morgondagens verklighet. Den är inte färdig än, men bygger på EU:s starka sidor som industrins stamort – vår mångfald och våra människors, innovatörers och kreatörers begåvning, våra värden och traditioner för en social marknadsekonomi. Denna nya industristrategi är företagsam i både anda och handling och lika giltig som någonsin.

EU, medlemsstaterna och näringslivet håller nu på att dra lärdom av krisen och är redo att göra EU:s industri konkurrenskraftig på ett nytt och hållbart sätt. Det förutsätter att vi genomför och bygger vidare på åtgärderna för industri, små och medelstora företag och den inre marknaden i industripaketet från mars 2020. Det innebär också att trygga EU:s viktigaste tillgång, den inre marknaden, säkerställa ett öppet strategiskt oberoende och påskynda den gröna och digitala omställningen överallt i EU. Lagstiftning, gemensamt skapande, investeringar, partnerskap och internationellt samarbete är alla viktiga faktorer i denna strävan. Denna uppdatering av det industripolitiska paketet ska bidra till att dessa mål uppnås.

För att insatserna ska få avsedd verkan måste de stödjas av starka partnerskap mellan EU, medlemsstaterna, näringslivet och andra berörda parter och mellan och inom de industriella ekosystemen, med utgångspunkt i EU:s öppna och inkluderande industriforum. För de mest relevanta ekosystemen ska forumet tillsammans med andra berörda parter stödja utvecklingen av omställningsvägar och analyser av strategiska beroenden. Forumet ska främja bästa praxis och

⁶⁰ Exempelvis Europeiska socialfonden, Erasmus+ och programmet för ett digitalt Europa.

⁶¹ Kommissionens rekommendation om effektivt aktivt stöd till sysselsättning (C(2021) 1372 final).

lösningar i alla ekosystem och kartlägga gränsöverskridande och ekosystemöverskridande investeringsbehov och samarbetsmöjligheter.

Kommissionen kommer att fortsätta att verka för att förankra industristrategin politiskt och fortsätta de regelbundna dialogerna med Europaparlamentet och rådet.

EU kommer att sträva efter internationellt samarbete där det är möjligt för att bygga upp en stark världsekonomi som bygger på EU:s principer, bland annat lika villkor, ledarskap i standardisering och andra regleringsfrågor samt stärkt resiliens i de globala leveranskedjorna.